

ХИМИКОТЕХНОЛОГИЧЕН И МЕТАЛУРГИЧЕН УНИВЕРСИТЕТ

**Утвърждавам, (п)
проф. д-р инж. Сеня Терзиева-Желязкова
Ректор**

**ПОЛИТИКА
ЗА ИЗПОЛЗВАНЕТО НА ИЗКУСТВЕН ИНТЕЛЕКТ (ИИ)**

София, 2025

Настоящият правилник урежда принципите и правилата за използване на изкуствен интелект (ИИ) в учебната, научноизследователската, административната и други дейности на Химикотехнологичен и металургичен университет (ХТМУ). Целта му е да насърчи етичното, прозрачно и отговорно прилагане на ИИ технологиите, като същевременно се гарантира академичната почтеност, качеството на образованието и защитата на личните данни и интелектуалната собственост. ХТМУ приема ИИ като развиваща се технология с голям потенциал за подобряване на учебния процес и научните изследвания, но съзнава и свързаните с нея рискове.

Настоящият правилник се базира на Концепция за развитието на изкуствения интелект (ИИ) в РБългария до 2030 и РЕГЛАМЕНТ (ЕС) 2024/1689 НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И НА СЪВЕТА от 13 юни 2024 година за установяване на хармонизирани правила относно изкуствения интелект и за изменение на регламенти (ЕО) № 300/2008, (ЕС) № 167/2013, (ЕС) № 168/2013, (ЕС) 2018/858, (ЕС) 2018/1139 и (ЕС) 2019/2144 и директиви 2014/90/ЕС, (ЕС) 2016/797 и (ЕС) 2020/1828 (Акт за изкуствения интелект).

РАЗДЕЛ I **ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ**

Чл. 1. В ХТМУ се приема използване на ИИ, отчитайки следните общи принципи

1. Етичност и прозрачност: Използването на ИИ трябва да бъде етично, прозрачно и отговорно, без значение от конкретното приложение.
2. Академична почтеност: Всички форми на академична нечестност, включително плагиатство, самоплагиатство и представяне на генерирана от ИИ работа като своя собствена, са строго забранени и ще бъдат третираны съгласно университетските правила за академични нарушения и строгостта на законовите разпоредби на РБългария и ЕС с всички правни последици от тях.
3. Човешки надзор и преценка: ИИ инструментите следва да се използват като помощни средства, а не като заместител на човешката преценка, критично мислене и креативност. Винаги се изисква човешки надзор и проверка на генерирани от ИИ резултати.
4. Свеждане до минимум на пристрастия: Да се полагат усилия за идентифициране и минимизиране на пристрастия в ИИ системите и техните резултати.
5. Защита на данни и поверителност: Да се гарантира защитата на личните данни, чувствителна информация и интелектуална собственост при използване на ИИ инструменти. Не се допуска предоставяне на неоторизиран достъп до такива данни.

6. Цитиране: Винаги е необходимо коректно цитиране на ИИ инструменти и генерирано от тях съдържание, когато те са използвани като научен, научно-изследователски или учебен ресурс.

Чл. 2. В ХТМУ се приемат следните подходящи употреби на ИИ

(1) В учебния процес:

1. Персонализирана студентска подкрепа: Като инструменти за обучение, превод, академично консултиране, облекчаване на административни процеси, генериране на идеи, редактиране, както и инструмент за достъпност и помощни технологии.
2. Подпомагане на преподаватели: В процесите на дизайн на курсове, предоставяне на обратна връзка на студенти и преподаватели, както и подобряване на достъпността до учебни материали.
3. Дигитална грамотност: Интегриране на обучение по ИИ и дигитална грамотност в учебните програми, за да се подготвят студентите за цифровизацията на обществото и технологиите .

(2) В научните изследвания:

1. Асистент на изследовател: За намиране и обобщаване на литература, сортиране и на данни, прогностично моделиране и създаване на визуализации на данни.
2. Автоматизация на дейности: В административни дейности за автоматизиране на рутинни и повтарящи се административни процеси, изготвяне/преработване на съобщения (напр. имейли), транскрибиране на аудио и др. съвместими с административната работа на университета дейности.

Чл. 3. В ХТМУ се считат за неподходяща употреба на ИИ и академична нечестност следното:

1. Без човешки надзор: Доверяване на генерирани от ИИ резултати без критична оценка и човешки надзор.
2. Симулиране на човешка преценка: Използване на ИИ за симулиране на човешка преценка, като например:
 - Оценяване на студентска работа без значителен човешки принос и проверка.
 - Партньорска проверка на научни статии.
 - Писане на препоръчителни писма или други документи, изискващи лична преценка.

- Плагиатство и самоплагиатство при изготвяне на тезиси, дипломни работи и други академични материали.
3. Плагиатство: Представяне на работа (текст, идеи, данни, изображения и др.), изцяло или частично генерирана от ИИ или взета от други източници, като собствена, без изрично и коректно цитиране на източника или на използвания ИИ модел. Това включва, но не се ограничава до:
- Копиране и поставяне на текст, генериран от ИИ, без индикация за неговия произход.
 - Перифразирание на генериран от ИИ текст без цитиране.
 - Представяне на идеи, генерирани от ИИ, като свои собствени, без да се посочи участието на ИИ.
 - Използване на ИИ за изготвяне в значителна степен на доклади, есета, курсови работи, дипломни работи, дисертации или за полагане на изпити без изрично разрешение и цитиране.
 - Самоплагиатство: Използване на собствен предишен материал (текст, данни, идеи и др.), вече представен или публикуван, в нов академичен труд (тезис, дипломна работа, статия и др.), без изрично позоваване на предишната работа. Дори когато ИИ е използван за преформулиране на собствен предишен текст, това трябва да бъде прозрачно и коректно цитирано.
4. Липса на цитиране: Нецитиране на ИИ като ресурс, когато е използван за генериране на съдържание.
5. Нарушаване на поверителност и сигурност:
6. Провеждане на инвазивно събиране на данни с цел наблюдение.
7. Използване на данни без изрично съгласие.
8. Предоставяне на ИИ инструменти на неоторизиран достъп до чувствителни данни (напр. лична информация) или интелектуална собственост.

Чл. 4. Развитие на ИИ грамотност

ХТМУ ще разработва и предлага обучителни програми, семинари и ресурси за преподаватели, студенти и административен персонал относно възможностите, етичните предизвикателства и най-добрите практики за използване на ИИ. Ще се насърчава критичното мислене относно ИИ инструментите и техните резултати, за да се избегне прекомерно доверие.

Чл. 5. Подкрепа за достъпност

ХТМУ ще работи за осигуряване на адекватни ресурси и знания за ефективна подкрепа на студенти, преподаватели и административен и учебно-помощен персонал при използването на ИИ инструменти за подобряване на достъпността. Ще се търсят и внедряват ИИ решения, които допринасят за по-широк достъп до висше образование и подобряват достъпността за всички членове на университетската общност.

Чл. 6. Мониторинг и актуализация

Настоящият правилник подлежи на периодичен преглед и актуализация в съответствие с развитието на ИИ технологиите, променящите се академични практики и законовите изисквания. За целта към Зам.-Ректора по дигитализация и с участие на Ръководителя на ЦИР се създава работна група, отговорена за наблюдението на използването на ИИ в университета и за предлагане на изменения и допълнения към правилника.

Чл. 7. Нарушения и санкции

Всяко нарушение на разпоредбите на настоящия правилник, особено тези, свързани с академична нечестност, плагиатство и самоплагиатство, ще се разглежда съгласно действащите в университета дисциплинарни правила и процедури и законовите разпоредби на РБългария и ЕС за приложението на ИИ с всички правни последици от тях.

Настоящият правилникът влиза в сила от датата на приемането му на заседание на Академичния съвет на ХТМУ проведено на 18.07.2025 г.